

Motie Bescherm omwonenden tegen gewasbeschermingsmiddelen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 7 april 2025, ter behandeling van agendapunt 10, 'Korte termijnagenda PPLG' (VD-13);

constaterende dat:

- bijna een kwart van het totale Nederlandse gebruik van pesticiden plaatsvindt in de sierteelt, terwijl de sierteelt slechts 1,7%ⁱ van het totale areaal aan landbouwgrond beslaat. Nederland staat ondanks haar kleine landoppervlak op de zevende plaats van grootste gebruikers van pesticiden in de EUⁱⁱ;
- het areaal dat voor bloementeelt in Noord-Holland wordt gebruikt, groeitⁱⁱⁱ, terwijl er geen regelgeving ter bescherming van de gezondheid voor de inwoners of natuurgebieden zijn gesteld;
- de beheersbaarheid van de waterkwaliteit onder druk staat en daarmee de Europese richtlijn voor de waterkwaliteit van onze provincie (KRW) niet wordt gehaald, mede als gevolg van het overmatig en ongecontroleerde gebruik van pesticiden^{iv};
- aantasting van het bodemleven en biodiversiteit als gevolg van het gebruik van pesticiden in de agrarische sector door wetenschappelijk onderzoek vele malen is aangetoond^v, terwijl de biodiversiteit onder druk staat;
- er gegronde redenen zijn om aan te nemen dat pesticiden gezondheidsrisico's met zich meebrengen^{vi} en het Voorzorgsprincipe^{vii} in de Omgevingswet van de Provincie Noord-Holland verlangt maatregelen te treffen om de gezondheidsrisico's te beperken;
- de Gezondheidsraad en het RIVM al sinds 2014 waarschuwen voor de gezondheidsrisico's van bestrijdingsmiddelen voor agrariërs en omwonenden, inclusief het instellen van spuitvrije zones^{viii} die er tot op heden nog niet zijn gekomen in Noord-Holland;
- jurisprudentie beschikbaar is waaruit onder meer blijkt dat bestrijdingsmiddelen zich wel tot 250 meter van de akker verspreiden, testen van de middelen niet betekent dat de middelen veilig zijn, er een verband bestaat tussen het gebruik van de middelen en zogenaamde neurodegeneratieve ziektes als Parkinson bij volwassenen, maar ook prenatale ontwikkelingsstoornissen bij kinderen, en dat niet uitgesloten kan worden dat bestrijdingsmiddelen negatieve gevolgen hebben voor Natura 2000-gebieden,^{ix x xi xii xiii}
- ook het vonnis van de Raad van State over de lelieteelt, waarin is gesteld dat bij het gebruik van pesticiden telkens moet worden beoordeeld in een natuurvergunning of er negatieve gevolgen voor N2000 gebied zouden kunnen zijn, direct is ingegaan en dus ook in Noord-Holland bij elk gebruik van pesticiden een natuurvergunning nodig is in de directe omgeving van N2000 gebied, waaronder in de binnenduinrand;
- in de Korte Termijnagenda PPLG (VD-13) geen aandacht is voor de gezondheidseffecten bij kwetsbare bevolkingsgroepen of voor bescherming van natuur in de buurt van agrarische bedrijvigheid;

overwegende dat:

- de Provincie Noord-Holland geacht wordt, zich aan de Omgevingswet en wetten rondom bescherming van natuur te houden, terwijl steeds meer via de rechter geregeld moet worden met alle kosten voor overheden van dien;
- de Provincie Noord-Holland geacht wordt jurisprudentie mee te wegen en toe te passen in maatregelen en beleid;

- de Partij voor de Dieren en SP zich als deel van het provinciebestuur verantwoordelijk voelen voor de gezondheid van de inwoners en naleving van wetten en regels en opvolging wil geven aan gerechtelijke uitspraken;
- het bevoegd gezag, voor de gezonde leefomgeving en landgebruik ook Provincie Noord-Holland, rekening kan houden met het voorzorgsbeginsel door middel van regelgeving en aangescherpt beleid om daarmee duidelijkheid te bieden;
- tijdens de Regie op de Ruimte bijeenkomst voor Statenleden van 20 maart j.l. gezondheid voor omwonenden en kwetsbare groepen in het landelijk gebied niet als prioriteit is aangewezen;
- agrarische activiteiten mogelijk blijven in zones waarin beperkingen voor het gebruik van kunstmest en bestrijdingsmiddelen gelden, hoewel wellicht bedrijfsvoering moet worden aangepast;
- een groter deel van het landelijk gebied van Noord-Holland in aanmerking komt als gezonde leefomgeving, waardoor meer ruimte ontstaat voor recreatie, wonen, natuur;

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- in het kader van de ontwikkeling van een nieuwe Omgevingsvisie het belang van de gezondheid van omwonenden en kwetsbare groepen te erkennen en hen te beschermen tegen negatieve effecten van (agrarische) bedrijvigheid;
- hiertoe met gemeenten in gesprek te gaan over spuitvrije zones rondom woongebied en bij kwetsbare groepen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Ilona Haas Remine Alberts
Partij voor de Dieren SP

ⁱ <https://edepot.wur.nl/580691>

ⁱⁱ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20200603-1>

ⁱⁱⁱ <https://www.nieuweoogst.nl/nieuws/2025/03/28/areaal-bloembollen-stijgt-in-tien-jaar-met-16-procent>

^{iv} Waterkwaliteit in relatie tot pesticidengebruik:

- Bestrijdingsmiddelenatlas. [Atlas bestrijdingsmiddelen in oppervlaktewater](#). Geraadpleegd 19-7-2023.
- European Environment Agency (2023). [How pesticides impact human health and ecosystems in Europe](#).
- Kagawa N, Nagao T. [Neurodevelopmental toxicity in the mouse neocortex following prenatal exposure to acetamiprid](#). J Appl Toxicol. 2018 Dec;38(12):1521-1528.
- Sjerps, R.M.A., Kooij, P.J.F., Van Loon, A., Van Wezel, A.P. [Occurrence of pesticides in Dutch drinking water sources](#), Chemosphere, Volume 235, 2019: 510-518,
- Ullah, S. et al. [Cypermethrin induced toxicities in fish and adverse health outcomes: Its prevention and control measure adaptation](#), Journal of Environmental Management, Volume 206, 2018: 863-871.

^v Over bodemleven en biodiversiteit in relatie tot pesticidengebruik:

- Al-Ani et al. [Effect of pesticides on soil microorganisms](#). Journal of Physics: Conference Series, 2019.
- American Bird Conservancy, 2023. [Neonicotinoid insecticides: Failing to come to grips with a predictable environmental disaster](#).
- Badji, C.A. et al. [Non-target impact of deltamethrin on soil arthropods of maize fields under conventional and no-tillage cultivation](#). Journal of Applied Entomology, 2007, 131: 50-58.
- Battisti, L. et al. [Is glyphosate toxic to bees? A meta-analytical review](#). Science of The Total Environment, Volume 767, 2021, 145397

- Brittain, C.A.; Vighi, M.; Bommarco, R.; Settele, J. ; Potts, S.G. [Impacts of a pesticide on pollinator species richness at different spatial scales](#). Basic and Applied Ecology, 2010: 11,2,106-115.
- Buijs, J., Ragas, A., Mantingh, M. [Presence of pesticides and biocides at Dutch cattle farms participating in bird protection programs and potential impacts on entomofauna](#), Science of The Total Environment 2022;838(3).
- EEA, 2019. [Emerging chemical risks in Europe — ‘PFAS’](#).
- Ewald, J. et al. [Influences of extreme weather, climate and pesticide use on invertebrates in cereal fields over 42 years](#). Glob Chang Biol. 2015 Nov;21(11):3931-50.
- Hallmann, C.A. et al. (2020), [Declining abundance of beetles, moths and caddisflies in the Netherlands](#). Insect Conserv Divers, 13: 127-139.
- Hooijmeijer J, (ed.), van der Velde E, Fokkema R, Howison R, Onrust J, Rakhimberdiev E et al. [Grutto Landschap Project – Jaarverslag 2020: De staat van ons landschap: biomonitoring van duurzame landbouw innovaties](#). Rijksuniversiteit Groningen, 2021.
- Mineau P, Whiteside M. [Pesticide Acute Toxicity Is a Better Correlate of U.S. Grassland Bird Declines than Agricultural Intensification](#). PLoS ONE 2013; 8(2): e57457.
- Rigal, S.; Dakos, V.; Alonso, H.; Devictor, V. [Farmland practices are driving bird population decline across Europe](#). PNAS, Volume 120, 2023:21.
- Sánchez-Bayo, F.; Wyckhuys, K. [Worldwide decline of the entomofauna: A review of its drivers](#), Biological Conservation, Volume 232, 2019:8-27.

vi Over gezondheidsrisico's van pesticiden is onder andere het volgende bekend:

- Buijs, J., Ragas, A., Mantingh, M. [Presence of pesticides and biocides at Dutch cattle farms participating in bird protection programs and potential impacts on entomofauna](#), Science of The Total Environment 2022;838(3).
- Elbaz A. et al. [Professional exposure to pesticides and Parkinson disease](#). Ann Neurol. 2009 Oct; 66(4): 494-504.
- Gress, S., Lemoine, S., Séralini, GE. et al. [Glyphosate-Based Herbicides Potently Affect Cardiovascular System in Mammals: Review of the Literature](#). Cardiovasc Toxicol 15, 117–126 (2015).
- Madani, N; Carpenter, D. [Effects of glyphosate and glyphosate-based herbicides like Roundup™ on the mammalian nervous system: A review](#). Environmental Research, 2022;214:4.
- Milesi, M. et al. [Glyphosate Herbicide: Reproductive Outcomes and Multigenerational Effects](#). Front Endocrinol (Lausanne). 2021 Jul 7;12:672532.
- NVWA, 2022. [Individuele analysesresultaten van monsters van marktonderzoeken januari – december 2020](#).
- Paul UK, Bhattacharyya AK. [ECG manifestations in acute organophosphorus poisoning](#). J Indian Med Assoc. 2012 Feb;110(2):98, 107-8.
- RIVM, 2021. [Gewasbeschermingsmiddelen en neurodegeneratieve ziekten: mogelijkheden om de toelatingsvereisten te verbeteren](#).
- Shelton, J. et al. [Neurodevelopmental Disorders and Prenatal Residential Proximity to Agricultural Pesticides: The CHARGE Study](#). Environ Health Perspect. 2014 Oct; 122(10).
- Vandenberg, L. et al. [Hormones and Endocrine-Disrupting Chemicals: Low-Dose Effects and Nonmonotonic Dose Responses](#), Endocrine Reviews 2012; 33(3):378–455
- Wang A, Cockburn M, Ly TT, et al. [The association between ambient exposure to organophosphates and Parkinson's disease risk](#). Occupational and Environmental Medicine 2014;71:275-281.
- WHO, 2012. [State of the science of endocrine disrupting chemicals 2012](#). Environment, Climate Change and Health.

vii Het voorzorgsbeginsel is het beginsel dat inhoudt dat bedrijven en overheden maatregelen nemen wanneer er gegronde redenen zijn om aan te nemen dat activiteiten negatieve gevolgen kunnen hebben voor het milieu of de gezondheid. Het gaat om activiteiten waarbij de beschikbare wetenschappelijke gegevens wel indicaties geven voor een risico, maar nog onvoldoende wetenschappelijk bewijs beschikbaar is over de aard of omvang van een risico: <https://iplo.nl/regelgeving/omgevingswet/voorzorg/>

viii <https://aardigeburen.nl/wp-content/uploads/20240708-Overzicht-adviezen-landbouwgif-en-omwonenden-2-1.pdf>

ix [Verbod teler om gewasbeschermingsmiddelen lelieteelt te gebruiken](#)

x [Toelating pesticiden onder druk door uitspraak rechter | Trouw](#)

xi [Europese Hof kraakt toelating pesticiden: weg met de oude protocollen | Trouw](#)

xii [Meer onderzoek nodig naar natuurgevolgen door gebruik gewasbeschermingsmiddelen in lelieteelt - Raad van State](#)

xiii ['Nieuwe landbouwcrisis dreigt' na uitspraak rechtbank Leeuwarden over bestrijdingsmiddelen - Omrop Fryslân](#)